

Study of foreign theory and practice of the steam approach in higher education

D. D. Jantassova, D. R. Akhmetova
Karaganda Technical University
(Karaganda, Kazakhstan)

Abstract

The article examines the main ideas of STEAM education: teaching flexibility and plasticity of thinking with the help of the arts, as well as developing students' creative abilities and the ability to solve real-world problems, combining science, technology, engineering, art and mathematics. The experience of teaching in foreign universities in STEAM education has been studied, where the emphasis is on the development of students' practical skills while simultaneously integrating knowledge in interdisciplinary courses. STEAM approach motivates students for further education, engineering design and problem solving, involves research and open learning. Three key foreign teaching models were analyzed and identified. including methods used in the educational process. This research was carried out during the implementation of the project "Development of the potential of innovative training of engineers through STEAM education", approved under the priority "Research in the field of education and Science" for 2021-2023 with the financial support of the Science Committee of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan (Grant No. AR09260338).

Key words: STEAM education; STEAM thinking; creative industry; collaborative dialogue

Поступила в редакцию 02.07.2021.

FTAXP 39.01.45

<https://doi.org/10.51889/2021-3.2077-6861.17>

Ж.К.КАБУЛОВА¹, К.А.ТЛЕУБЕРГЕНОВА¹, Г.Ә.АБДИКАРИМОВА²

¹Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, ²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті (Алматы, Қазақстан)
zh_k78@mail.ru, tleubergenova1209@gmail.com, abdi_1965@mail.ru

**ГЕОГРАФИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІСТЕР
ТЕХНОЛОГИЯСЫН ПАЙДАЛАНУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ**

Аңдатпа

Мақалада интерактивті әдістердің түрлерінің ерекшелігі мен оларды география сабақтарында қолдану мүмкіндіктері қарастырылады. Әдістердің маңыздылығы және оқушы бойына қалыптастырушы дағдылары атап көрсетіледі. Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы жас тәуелсіз мемлекет ретінде қоғам өмірінің барлық жақтарын қайта құру, өзінің даму жолдарын айқындау үстінде. Соның ішінде мұғалімнің әлеуметтік рөлі арта түсуде. Даму қажеттіліктерін есепке ала отырып, білім беру саласына қатысты талаптар мен сұрақтарды өздігінен шешуге мүмкіндік алды. Білім беру саласының маңызды міндеттерінің бірі оқытудың жаңа технологиясын ендіру, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық коммуникациялық глобалды жүйеге шығу болып табылады. Уақыт пен қоғам талабын жоғары деңгейде қанағаттандыруға бағытталған жаңа оқыту инновациялық технологиясын іздестіру мен тәжірибеге ендіру кеңінен өріс алды. Соңғы жылдары интерактивті технологиялардың түрлі идеялармен, ақпаратпен, танымдық жағынан сұранысқа ие болғанын уақыт көрсетті. Сондықтан мақалада педагогикалық іс-тәжірибеде қолданыс тапқан, оқушыларға сабақ барысында қолданған оқытудың интерактивті әдістеріне тоқталған. Қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеруде интерактивті әдістемелерді сабақ барысында пайдаланудың сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалы үлкен екенін дәлелдейді.

Түйін сөздер: интерактивті әдістер; рефлексия; модуль; технология; интерактивті оқыту.

Кіріспе. Біздің қоғам өмірінің барлық жақтарын қайта құруда, білім беруді жаңарту жағдайында мұғалімнің әлеуметтік рөлі күрделене түседі және артады. Бұл жағдайда мұғалімнің әлеуметтік-кәсіби функциялары күрделене түседі, оның әдістемелік шеберлігі, оқу процесін ұйымдастыруға шығармашылықпен қарау, «есте сақтау мектебінен», «ойлау және әрекет ету мектебіне» көшу туралы мәселе туындайды. Сондықтан сабақ өту тәжірибесінде интерактивті оқыту технологияларын қолдану өте маңызды [1].

Интерактивті технологиялар идеялармен, ақпаратпен алмасуға мүмкіндік береді, танымдық белсенділікті жандандырады, жаңа білімді өз бетінше алу қабілетін қалыптастырады, оқушылардың тек география әдістеріне ғана тән оқу және арнайы дағдыларын жетілдіреді (бақылаулар жүргізу, байқалған құбылыстарды географиялық ортаның өзгеруімен байланыстыру, географиялық объектілердің өзгеруін болжау). Неліктен интерактивті оқыту технологиялары? [2].

Оқытудың интерактивті технологиялары мектеп оқушыларында негізгі құзіреттіліктерді қалыптастырады: ақпараттық, коммуникативті, кооперативті, проблемалық, яғни әртүрлі өмірлік жағдайларда қолдануға болатын құзіреттіліктер. Олар үйлесімді дамыған жеке тұлғаны қалыптастыруға мүмкіндік береді, оның тұтастығын тек ақыл-ойды дамытуға дейін азайтуға болмайды, осы мақсаттарды жүзеге асыру оқушылардан шебер қолданылуы және керек ақпараттың үлкен көлемін талап етеді [3]. Сонымен қатар, педагогикалық тәжірибеде байқағанымыз, қазіргі қоғам алып отырған ақпараттың үлкен көлемі мен оқушылардың ақпараттық кеңістікте бағдарлану дағдыларының әлсіздігі, оқу міндеттерін, проблемалық жағдайларды шешу үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалана алмау арасындағы

қайшылық айқын көрінеді. Ал оны шешу мәселеніне келгенде интерактивті оқыту технологияларының көмегі зор. Мұғалім мен оқушылардың бірлескен танымдық функциясына негізделген оқытудың инновациялық интерактивті әдістері білім алушылардың білімге деген жоғары ынтасын тудырады, оқыту барысында әр оқушы үшін сәтті жағдай туғызады, бұл пәнді оқуға деген қызығушылықтың жоғарылауымен және олардың білімге деген қажеттілігінің артуымен байланысты.

Негізгі бөлім: Қазіргі заманғы мектептегі географиялық білім беруде белсенді және интерактивті әдістер маңыздылығын дәлелдеу, өйткені білім сапасының төмендеу үрдісі байқалады және жалпы төмендеудің алдын алу үшін оқушылардың танымдық қызығушылығын, сыни ойлай білу дағдысын арттыру.

Интерактивті оқыту-танымдық іс-әрекетті ұйымдастырудың ерекше түрі. Бұл нақты және болжамды мақсаттарды білдіреді. Осындай мақсаттардың бірі-оқушының өзінің сәттілігін, зияткерлік өміршеңдігін сезінетін ыңғайлы оқу жағдайларын жасау, бұл оқу процесін нәтижелі етеді. Басқаша айтқанда, интерактивті оқыту – бұл, ең алдымен, диалогтық оқыту, оның барысында оқушылар мен мұғалімнің, оқушылардың өздері арасындағы өзара іс-қимыл жүзеге асырылады [4].

Зерттеудің мақсаты-география сабақтарында оқытудың интерактивті әдістерін қолдану арқылы күтілетін нәтиженің сапасын арттыра алатын дәлелді және аналитикалық жұмыстарды жүргізудің маңыздылығын анықтау. Осы мақсатта 9-сыныптар бойынша эксперименттік бағалау жасадық. Бақылау және эксперименттік сыныптардағы оқушылардың рефлексиясы мен қорытынды бағалары 1-кестеде көрсетілген.

9 «В», 9 «Г» сынып оқушыларының үлгерімі мен рефлексиясы

№	Сыныптар	Белсенділік бағасы	Рефлексия	Үй тапсырмасы бағасы	Қорытынды баға
1	Бақылау сыныбы 9 «В»	3,7	Жаңа материалды игеру қиындық тудырды 70%	3,6	3,6
2	Эксперимент сыныбы 9 «Г»	4,7	Мен үшін жаңа тақырыбын түсіну өте оңай болды 85%	4,9	4,8

Алынған нәтижелерден байқағанымыз:

- оқушылардың қызығушылығын тудырады;
- әркімнің оқу процесіне қатысу белсенділігін кеңейтеді;
- әр оқушының сезіміне назар аударады;
- оқу материалын тиімді меңгеруге бейімдейді;
- кері байланысты жүзеге асырады (аудиторияның жауабы);
- оқушылардың пікірі мен қарым-қатынасын қалыптастырады;
- өмірлік дағдыларды қалыптастырады;
- мінез-құлықты өзгертуге көмектеседі [5].

Интерактивті оқытудың мәні ол оқу процесіне барлық білім алушылар таным процесіне тартылатындай етіп ұйымдастырылғандығында. Таным, оқу материалын игеру процесінде оқушылардың бірлескен іс-әрекеті әркім өзінің ерекше жеке үлесін қосатынын, білім, идеялар, іс-шаралар алмасу бар екенін білдіреді. Сонымен қатар, бұл ізгілік пен өзара қолдау атмосферасын қалыптастырады, бұл жаңа білім алуға ғана емес, сонымен қатар танымдық іс-әрекеттің өзін дамытуға, ынтымақтастықтың жоғары формаларына көңіл аударуға мүмкіндік береді.

Интерактивті формаларды қолданған кезде мұғалімнің рөлі күрт өзгереді, орталықтан басқаруын тоқтатады, ол тек процесті реттейді және оны жалпы ұйымдастырумен айналысады, алдын-ала қажетті тапсырмаларды дайындайды және топтарда талқылау үшін сұрақтар мен тақырыптарды тұжырымдайды, кеңес береді, жоспардың орындалу уақыты мен тәртібін бақылайды [6].

Оқытудың интерактивті нысандарының міндеттері:

- білім алушылардың ақыл-ой дербестігін жандандыру;
- зерттеу және іздестіру қызметін ынталандыру;
- коммуникативтік-техникалық біліктерді дамыту;
- себеп – салдар байланыстарын табу, салыстыру, салыстыру, қорытынды жасау біліктері.

География сабағында білім алушылардың іс-әрекетін өзін-өзі ұйымдастыру мәдениетін қалыптастыру, әр түрлі интерактивті технологиялар көмегімен әртүрлі ақпарат түрлерімен жұмыс істей білу, өзіндік ақпараттық іс-әрекетті ұйымдастыру, нақты шындықты тану үшін қажетті зияткерлік іскерліктер.

Кейбір оқушылардың география пәні бойынша белсенділігі төмен, білім сапасы және пәнге қызығушылығы орташа. Осы мәселенің орын алуына бұрынғы жоспарлауда жаңа білім мен бастапқы білімнің ұштастырылуын назарда ұстау ескерілмегендіктен деп ойлаймыз. Себебі жаттанды оқу арқылы тек қана механикалық есте сақтауға ғана жұмыс жүргізіледі. Яғни сыни ойлау дағдысы қалыптаспайды. Сыныптағы үш деңгейлі оқушылар толық қамтылу көрініс таппайды. Интерактивті әдістерді жоспарға кіріктіргенде, сабақта көрініс

тапқан осы кемшіліктер жойылатынын көруге болады. Бұл әдісті кіріктіре отырып жоспарланған сабақта оқушылардың жас ерекшеліктерін ескеріп тапсырмалар беру, бірін бірімен ынтымақтаса жұмыс жүргізу, сыни ойлауға жетелеу, өзін-өзі бағалау арқылы өзіндік тиімділігін арттыру сияқты дағдылары қалыптасатынын байқадық [7].

Сабақтың мақсатын айқындап алу кезінде оқушының нені білуі және нені үйренуі керек? деген сұраққа жауап ала алатындай болуы керек. Яғни сыныптағы оқушылардың ерекшелігін ескеру. Ал оқу мақсатына табыс критерийлері арқылы жету, ол өз кезегінде күтілетін нәтижені айқындайды.

Жоспарлау барысында сындарлы оқыту теориясын басшылыққа алу қажет. Өйткені бастапқы білім мен жаңа білімді астастыру жүре отырып, алған білімдерін кез келген жерде пайдалана білуге мүмкіндік береді ол үшін интерактивті әдістердің маңызы зор. Ой толғаныс кезінде түрткі сұрақтарын беру тәсілін қолданған дұрыс. Ол оқушыдағы бастапқы білім арқылы жаңа сабаққа жол ашады. Әр сабақтың бастапқы кезінде миға шабуыл тәсілін қолданған ыңғайлы. Өйткені, жаңа сабақтың мәнін оқушылар өздері ашады. Ал, Джигсо әдісі жаңа сабақты меңгерту кезінде пайдалануға болатын көп тәсілдің ішіндегі ұтымдысы екендігін аңғардық. Себебі: топпен жұмыс жасай

отырып, оқушы жаңа мәтінді жақсы түсіне біледі. Төменгі деңгейдегі оқушының өзінде түсінік қалыптасатындығы дәлелденді.

Географияны оқыту барысында бүкіл сыныптың бірлескен жұмысын қамтамасыз ететін әртүрлі интерактивті формалар мен әдістерді қолдану өте маңызды. Олардың кейбіреулері: «миға шабуыл», «оқу – үйрену», «Кинометафора», «Екі жұлдыз, бір тілек», «Мәтінді түртіп алу әдісі», «Ақпаратты әдіс», «Сызба әдісі» жұптасып жұмыс істеу, рөлдік ойын, аяқталмаған сөйлемдер, шағын топтарда жұмыс істеу, жоба әдісі, интерактивті плакаттар, проблемалық жағдай жасау, интерактивті көрнекі құралдарды қолдану арқылы жүзеге асады. Ең жақсысы – көрсетілген оқыту жүйелерінің барлығы үйлесімді болуы керек. Бірақ қазір қоғамға ерекше, денсаулығы мықты, қызықты, ойшыл, тәуелсіз тұлғалар қажет. Осылайша, жаңа технологиялар оқыту процесін радикалды өзгертуі мүмкін. Оның мақсаты – оқушыларды оқу барысында қуанышқа бөлеу, жүректерінде өздерін бағалай білетін сезім тудыру болып табылады [8].

Осы ойды нақтылау үшін сабақтың жоспарын толығымен, Қазақстанның физикалық географиясында кетірілген мәліметтерге сүйене отырып, төменде келтірілді (2-кесте) [9].

Кесте 2

География бойынша сабақ жоспарының үлгісі

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы: Литосфера № 198 мектеп	
Күні	Мұғалімнің аты-жөні: Кабулова Жанат Космырзаевна
Сынып 9	Барлығы – 26 Қатысқандар – 24 Қатыспағандар – 2
Сабақтың тақырыбы:	Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтары.
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары	9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттайды.
Сабақ мақсаты	Барлық оқушылар: Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттайды.
	Оқушылардың басым бөлігі: Қазақстанның минералды ресурстарының өндіру түрлері мен өңдеу орталықтарын салыстыру.

	Кейбір оқушылар: Табиғат ресурстарының өндіру түрлері мен өндеудің басты орталықтарын талдау жасап тұжырымдайды.
Бағалау критерий	Минералды ресурстардың географиялық орнын және орналасу факторларын салыстырады. Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру мен өндеудің басты орталықтарын картадан көрсетеді және сипаттайды.
Тілдік мақсаттар	Оқушылар істей алады. Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өндеудің басты орталықтары жайлы мәтінді оқып танысады / оқылым/ Картадан минералды ресурсты өндіру мен өндеудің орталықтарын анықтап, талдайды /айтылым/ Мәтін бойынша ауызша пікірлерді тыңдайды/тыңдалым/ Географиялық терминдерді анықтап дәптеріне жазады/жазылым/ Пәнге қатысты сөздер мен сөз тіркестері: көмірсутекті газ(пропан,газ), сұйытылған газ, экспорт, танкерлер, парафин Сыныптағы диалог/жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер Талқылауға арналған тармақтар: Минералды ресурстарды алдын ала болжам жасау қажет, өйткені Сіз неліктен.. екенін айта аласыз ба? Минералды ресурстардың қоры таусылуы мүмкін бе? Жазылым бойынша ұсыныстар. Табиғат ресурстарына қажеттілік артты, өйткені
Құндылықтарға баулу	Мәңгілік елдің индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу құндылықтарын басшылыққа ала отырып, экономикалық және шығармашылықпен өмір бойы білім алуға баулу.
Пәнаралық байланыс	Химия 9 сынып, Мұнай өнімдері шикізаттары.
Алдыңғы білім	8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды. Минералды тау жыныстарының қасиеттерін біледі.

Сабақтың барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы 5 минут	Ұйымдастыру шаралары (сәлемдесу, психологиялық ахуал туғызу, оқушыларды түгендеу, топқа топтастыру) Оқушылардың қызығушылығын ояту, мақсат қою. 1-тапсырма. «Миға шабуыл» түрткі сұрақтар. 1. Пайдалы қазбалар деп нені атайды? 2. Пайдалы қазбалар қандай жолмен пайда болады? 3. Пайдалы қазбалар алабының кен орнынан айырмашылығы бар ма?	Түстер арқылы топқа бөлу
	4. Пайдалы қазбаларды орналастырудың қандай заңдылықтары бар? Қ/Б: «Мадақтау» арқылы, мұғалімнің бағалауы	
Сабақтың ортасы 8 минут	Жаңа сабақ. 2-тапсырма. «Кинометафора» әдісі Мақсаты: оқушының ой-өрісін, ойлау қабілетін дамыту.» Табиғат ресурстарын игеру және өндірісте	

13 минут

қолдану» тақырыбында бейнеролик көрсетемін/тыңдалым/.
 Көріп отырып БББ кестесін толтыру.
 1.Бейнероликтегі менің білетінім.
 2.Бейнероликтен білдім.
 3.Білгім келеді.
 Бейнероликке қатысты пікір тыңдалады./айтылым/.

Бағалау критерий	Дескриптор
Минералды ресурстардың географиялық орнын және орналасу факторларын салыстырады.	1.Бейнероликті тыңдайды. 2.Бейнероликті талдайды

ҚБ: «Екі жұлдыз, бір тілек» тәсілі арқылы бағалайды.
 Мұғалім оқушыларды бағалайды.

3-тапсырма. (С)

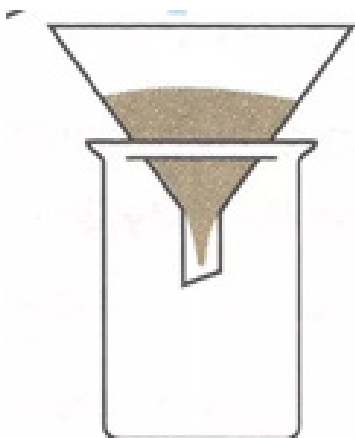
Мәтінмен жұмыс.

«Мәтінді түртіп алу әдісі», «Ақпаратты әдіс» арқылы талдайды.

+ білемін	• жаңа ақпарат	? түсініксіз

- Мәтінді оқу барысында оқулыққа белгілеу үшін қарандаш қолданылады.
- Әр сөйлемді оқып отырып,шартты белгілермен белгілейді.
- Егер ақпарат бұрыннан белгілі болса болса (+) белгісі қойылады.
- Егер жаңа ақпарат болса (*) белгісі қойылады
- Егер оқыған ақпарат түсініксіз болса(?) белгісі қойылады.
- Оқушылар қиынды қағазға сөздерді жазып маңыздылығына қарай себетке салады. Маңызы аз сөздер жоғарғы жағына салынады,маңызды сөздер төмен жағына орналастырылады.

Маңызды аз сөздер

Бейнеролик

Түртіп алу әдісі

<p>8 минут</p>	<p>Оқушылар мәтінді соңына дейін оқып шығады..Талдау барысында оқушылар шағын топтарға бөлініп,маңызды сөздерді төмендегі ақпаратты талдайды.Топтың ішінде оқушылар өзара бір-біріне түсіндіріп көмек береді.</p> <table border="1" data-bbox="434 403 1142 576"> <thead> <tr> <th>Бағалау критерий</th> <th>Дескриптор</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Минералды ресурстардың географиялық орнын және орналасу факторларын салыстырады.</td> <td>1.Мәтінді оқиды 2.Шағын топтарда талдайды.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Қ/Б: Активатор 3,2,1. Үш нәрсені білдім,екі нәрсені нақты түсіндім,бір нәрсені қолдануға дайынмын. 4-тапсырма .(Жеке жұмыс) Картамен жұмыс. Картаны пайдалана отырып,шартты белгілер арқылы минералды ресурстардың орналасуы мен өндірістің орналасу факторына сипаттама беріндер.</p> <table border="1" data-bbox="402 811 1174 1070"> <thead> <tr> <th>Бағалау критерий</th> <th>Дескриптор</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру мен өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетеді және сипаттайды.</td> <td>1.Картамен жұмыс жүргізеді. 2.Шартты белгілерді оқи алады. 3.Картаны пайдаланып,Қазақстанның минералды ресурстарын және өндіру мен өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетеді.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Қ/Б « Өзара бағалау» тәсілі</p>	Бағалау критерий	Дескриптор	Минералды ресурстардың географиялық орнын және орналасу факторларын салыстырады.	1.Мәтінді оқиды 2.Шағын топтарда талдайды.	Бағалау критерий	Дескриптор	Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру мен өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетеді және сипаттайды.	1.Картамен жұмыс жүргізеді. 2.Шартты белгілерді оқи алады. 3.Картаны пайдаланып,Қазақстанның минералды ресурстарын және өндіру мен өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетеді.	
Бағалау критерий	Дескриптор									
Минералды ресурстардың географиялық орнын және орналасу факторларын салыстырады.	1.Мәтінді оқиды 2.Шағын топтарда талдайды.									
Бағалау критерий	Дескриптор									
Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру мен өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетеді және сипаттайды.	1.Картамен жұмыс жүргізеді. 2.Шартты белгілерді оқи алады. 3.Картаны пайдаланып,Қазақстанның минералды ресурстарын және өндіру мен өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетеді.									
<p>Сабақтың соңы 3 минут</p>	<p>Сабақты бекіту: Географиялық сызба диктант. Оқушыларға горизонталь сызыққа 8 кесінді белгіленген ресурс беріледі. 8 тапсырмаға сәйкес «иә» не «жоқ» деп кескінге белгілейді.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Мұнайды тасымалдаудың 1 жолы бар? 2.Мұнайды экспортқа 4 елге шығарады ? 3.Қазақстанда 2 мұнай-газ алаптары бар ? 4.Мұнай өндіретін шетелдік компаниялар бар ма ? 5.Қазақстанда 3 мұнай өңдейтін заводтар бар ? 6.Кішігірім жанар-жағар май зауыты Қарашығанақта орналасқан ба? 7.Қазақстандағы ірі салааралық кешенге отын-энергетика кешені жата ма? 8.Мұнай өңдейтін зауыттар Қазақстанда бар ма ?8 <p>Қ/Б: «Сызба әдісі» арқылы Үйге тапсырма:</p>									
<p>3 минут</p>	<p>Міндетті деңгей: Тақырыпты оқып түсіну,тақырып соңындағы сұрақтарға жауап беру. Мүмкіндік деңгей: Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтарын салыстырады. Дарынды оқушылар:Қазақстанның минералды ресурстарын өңдеу орталықтарына жазбаша баға береді. Рефлексия: «Бір ауыз сөз» Оқушылар стикерге сабақ туралы бір ауыз сөз жазып,оны тақтаға жапсырады. Өз ойларын айтып береді. Стикерлерге сабақты бағалайтын келесі сөздерді жазуға болады.(Ұнады, қажет, пайдалы, білдім, үйрендім, есте сақтадым)</p>									

Қосымша ақпарат	« Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтары » тақырыбына қосымша ақпаратты оқу	Интернет ресурстар
<p>Саралау – сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</p> <p>Оқушылардың деңгейлеріне қарай әртүрлі деңгейлік тапсырмалар берілді. Жаңа тақырыпты меңгерту үшін визуалды оқушыларға бейнеролик көрсеттім. Құрылымдалған топтарға қиындық деңгейіне байланысты саралау тапсырмасын бердім. Тапсырмалар орындау барысында «Түртіп алу әдісі» мен «Ақпаратты әдіс» тиімділігі оқушылардың топта жұмыс істеуіне толыққанды көмек көрсетеді. Ой қозғау әдісі арқылы картамен жұмыс жүргізіледі және есте сақтау дағдысы қалыптасады.</p>	<p>Бағалау – сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</p> <p>Қ/Б: «Мадақтау» арқылы Қ/Б: «Екі жұлдыз, бір тілек» тәсілі арқылы Қ/Б: Активатор 3,2,1. Үш нәрсені білдім, екі нәрсені нақты түсіндім, бір нәрсені қолдануға дайынмын. Қ/Б «Өзара бағалау» тәсілі Қ/Б: «Сызба әдісі» арқылы</p>	<p>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</p>
<p>Сабақ бойынша рефлексия</p> <p>Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарларынан ауытқулар болды ма және неліктен?</p>	<p>Сабақтың оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді тақырыпқа сәйкес жасалған. Оқу мақсатына барлық оқушылар қол жеткізді. Сабақта саралау дұрыс жүргізілді. Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаланылды. Сабақ жоспарынан ауытқулар болған жоқ. Бағалауда өзара бағалау. Смайликтер, жазбаша стикер арқылы бағалау, «Өзін-өзі бағалау» арқылы жүзеге асты. Жасалынған жоспар сабақтың өз нәтижесіне жетуіне, оқушылардың жан-жақты дамуына, өмірде пайдалануына негізделген.</p>	<p>Психологиялық ахуал туғызу, топ ережелерін сақтау.</p>
Жалпы бағалау		
<p>Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқу мен оқытуға қатысты)</p> <p>1: Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттауы.</p> <p>2: Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын нысандардың бірін салыстырып, Венн диаграммасына пайдалануы.</p> <p>Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне оң ықпал етер еді (оқытуды да оқуға қатысты)</p> <p>1: Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттауында жеңілден күрделіге қарай бөлуде, нақты тапсырмаларды беру.</p> <p>2: «Кинометафора» әдісін пайдаланғанда Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарына көңіл аударылса.</p> <p>Сабақ барысында мен сынып немесе жекеленген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетінін білдім?</p>		

Сабақ жоспарына сәйкес өтілген сабақтың нәтижесін тұжырымдай отырып мынандай қорытындыға келдік. Оқытудың интерактивті әдістерін қолдану төменде көрсетілген міндеттерді орындауға, жағдай жасап мүмкіндік береді [10]:

– әр түрлі шешімдерді іздеу мен талдауды сұрайтын мақсаттар мен міндеттерді қою;

– нәтижеге жету үшін қызметтің әртүрлі тәсілдерін таңдау;

– коммуникативтік дағдылар үрдісі;

– жүргізілген зерттеу туралы ойлар;

– шешім қабылдаудағы таным, проблемаларға шешуші көзқарас;

– басқа пікірді құрметтеу, топта, командада нәтижелі жұмыс істей білу, жаңа жағдайға, жаңа ортаға, өзгеретін жағдайларға тез бейімделу [11].

Педагог маман ретінде «Оқушылардың пәндік білімді терең ұғынуы мен оны өмірде қажет жерінде қолдана білуін, белсенділігін, ізденімпаздығын, пәнге қызығушылығын, сыни ойлауын, пікірталасқа ашық түсуін қалай қалыптастырамын?» деген сұраққа жауапты өзім зерттейтін сыныпта сабақта интерактивті әдістерді қолдану барысында табам деген ой болды. Сол ойды сабақ жоспарында көрсетілген әдістерді қолдана отырып мақсатқа жетуге болатынын түсіндік.

Әр әдістің өзіне тән қолдану ерекшеліктері бар. Айталық, сөздік әдістерді қолдануда оқушылардың білім алу көзі мұғалімнің сөзі болып табылады. Білім көздері бойынша бөлінген оқыту әдістері оқып – үйрену кезінде бір-бірін толықтырады және жүйе құра отырып, өзара әрекет етеді [12].

Қорытынды. Интерактивті оқыту міндетті түрде іс-әрекет арқылы жүзеге асырылады, себебі жасалған әрекет тыңдалған ақпарат пен көтерілген

мәліметтен гөрі есте жақсы сақталады. Бұл ретте данышпан Конфуцийдің мына сөздері интерактивті оқытудың барлық мәнін ашатындай: «Маған айтып берсең – ұмытып қаламын, көрсетсең – есте сақтаймын, өзіме жасатсаң – үйренемін» [13]. Интерактивті оқытудың бір артықшылығы – оқыту үрдісі барысында оқушылардың өмірлік тәжірибесіне негізделген тұлға аралық қарым-қатынас жүзеге асады. Өмірлік тәжірибеге әр оқушының жеке пікірі мен көзқарасын, өзіндік ойы мен идеяларын, тұжырымдары мен дәлелдерін жатқызамыз. Оқыту барысында оқушылар бір-бірімен осындай тәжірибемен бөлісе отырып, өз беттерінше жаңа білім мен дағдыларды үйренеді.

Қазіргі білім берудің оқу-тәрбие үрдісінде оқыту технологияларының алуан түрлерін ұтымды қолдану, жастардың үйлесімді әлеуметтенуіне жаңаша қарым-қатынастарды жүзеге асырып отыру үздіксіз педагогикалық процестің мақсатты құбылысына бет алады [14].

Қоғамға тән даму үрдісі, біздің жағдайымызда жаңа оқу бағдарламалары оқытудың мақсаттары мен міндеттерін өзгертуге, білім беру мазмұнын жаңартуға, оқыту әдістерін дамытуға және құралдарын жетілдіруге әкеп соғады. Президент Қ.К. Тоқаев өзінің халыққа Жолдауында әлеуметтік сала бойынша білім сапасын арттыруға ерекше көңіл бөліп отыр, сондықтан заманауи сабақ білім берудің сапалы сипаттамаларына жауап беруі тиіс [15].

Сондықтан әрбір мұғалім сабақ жоспарын жасағанда осы заманғы мақсаттарды басшылыққа алып, оқу үрдісінде жас ұрпақты білім мен тәрбиелеуде кеңінен пайдаланғаны дұрыс.

Падалаңылған әдебиеттер тізімі

[1] Құдайбергенова К.С. Инновациялық тәжірибе орталығы-педагогикалық технология көзі. – Алматы, 2001. – 75 б.

[2] Исакова Р., Ерназарова З. Жаңа технологияны пайдалану әдістері. – Қызылорда, 2004.

[3] Әлімов А. Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарында қолдану. – Алматы, 2009. – 63-64 бб.

[4] Бөрібекова Ф.Б., Жанатбекова Н.Ж. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар: Оқулық. – Алматы: 2014. – 360 б.

- [5] Әбдіғалиев Қ. Осы заманғы педагогикалық технологиялар //Қазақстан мектебі. – 2001. – №2. – бб.11-15.
- [6] Краткий справочник по педагогической технологии /Под ред. Н.Е. Щурковой. – М.: Новая школа, 2007.
- [7] Әбдіғалиева Қ. Осы заманғы педагогикалық технология //Қазақстан мектебі. – 2001. – № 2. – 8-13 бб.
- [8] Толыбекова Ш.Т., Головина Г.Е., Козина С.С., Ахметов Е.А. Қазақстан географиясы: Жалпы білім беретін мектептің 9-сыныбына арналған оқулық. 1-бөлім. –Алматы: Мектеп, 2019. – 192 б.
- [9] Барина И.И. Внеурочная работа по географии. – М.: Просвещение, 1988. – 158 с.
- [10] Бейсенова Ә.С. Қазақстанның физикалық географиясы. – Алматы, 2014.
- [11] Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «География» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы. – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрі міндетін атқарушысының 2017 жылғы 25 қазандағы № 545 бұйрығына 16-қосымша Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына 205-қосымша.
- [12] Валиева М. Білім беру технологиялары және оларды оқу тәрбие үрдісіне енгізу жолдары. – Алматы, 2002.
- [13] Білім мазмұнын жаңарту аясында (7-9 сыныптарда) «География» оқу пәнін оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар әзірлеу: Әдістемелік құрал. – Астана: Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2017. – 122 б.
- [14] Жанпейісова М.М. Модульдік оқыту технологиясы. – Алматы, 2006.
- [15] Мемлекет асшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына жолдауы. – Астана, Ақорда. – 02.09.2019 [Электрондық ресурс]: URL: <https://www.zakon.kz/4983904-polnyy-tekst-poslaniya-narodu-kazahstana.html> (өтініш берілген күні: 07.09.2019).

References

- [1] Kudajbergenova K.S. Innovatsionnyy tazhiribe ortalygy-pedagogikalyy tekhnologiya kji. – Almaty, 2001. – 75 b.
- [2] Iskakova R. Ernazarova Z. Zhana tekhnologiyany pajdalanu adisteri. - Kyzylorda, 2004.
- [3] Alimov A. Interbelsendi adisterdi zhogary oku oryndarynda koldanu. – Almaty, 2009. – 63-64 bb.
- [4] Boribekova F.B., Zhanatbekova N.Zh. Kazirgi zamangy pedagogikalyy tekhnologiyalar: Okulyk. – Almaty: 2014. – 360 b.
- [5] Abdigaliev K. Osy zamangy pedagogikalyy tekhnologiyalar //Kazakstan mektebi. – 2001. – №2. – bb. 11-15.
- [6] Kratkij spravochnik po pedagogicheskoy tekhnologii /Pod red. N.E. Shchurkovej. – М.: Novaya shkola, 2007.
- [7] Abdigaliev K. Osy zamangy pedagogikalyy tekhnologiya //Kazakstan mektebi. – 2001. – № 2. – 8-13 bb.
- [8] Tolybekova Sh.T., Golovina G.E., Kozina S.S., Ahmetov E.A. Kazakstan geografyasy: Zhalpy bilim беретін мектептің 9-сыныбына арналған оқулық. 1-bolim. – Almaty: Mektep, 2019. – 192 b.
- [9] Barinova I.I. Vneurochnaya rabota po geografii. – М.: Prosveshchenie, 1988. – 158 s.
- [10] Beisenova A.S. Kazakstannyn fizikalyy geografyasy. – Almaty, 2014.
- [11] Negizgi orta bilim beru dengejinin 7-9-synyptaryna arналған «Geografiya» paninen zhanartyлған mazmundagy ulgilik oku bagdarlamasy. – Kazakstan Respublikasy Bilim zhane gylym ministri mindetin atkarushysynyn 2017 zhylygy 25 kazandagy № 545 bujrygyna 16-kosymsha Kazakstan Respublikasy Bilim zhane gylym ministrinin 2013 zhylygy 3 sauirdegi № 115 bujrygyna 205-rosymsha.
- [12] Valieva M. Bilim beru tekhnologiyalary zhane olardy oku tarbie urdisine engizu zholdary. – Almaty, 2002.
- [13] Bilim mazmunyn zhanartu ayasynda (7-9 synyptarda) «Geografiya» oku panin okytu bojnynsha adistemelik usynystar azirleu: Adistemelik kural. – Aстана: Y.Altynsarin atyndagy Ul'ttyk bilim akademiya, 2017. – 122 b.
- [14] Zhanpejiso va M.M. Modul'dik okytu tekhnologiyasy. – Almaty, 2006.
- [15] Memleket asshysy Kasym-Zhomart Tokaevtyн Kazakstan halkyna zholdauy. – Aстана, Akorda. – 02.09.2019 [Elektronnyk resurs]: URL: <https://www.zakon.kz/4983904-polnyy-tekst-poslaniya-narodu-kazahstana.html> (otinish berilgen kuni: 07.09.2019).

Возможности использования интерактивных методов в преподавании географии

Ж.К.Кабулова¹, К.Тлеубергенова¹, Г.А.Абдикаримова²

¹Казахский национальный женский педагогический университет

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая

(Алматы, Казахстан)

Аннотация

В статье рассматриваются особенности видов интерактивных методик и возможность их использования на уроках географии. Подчеркивается важность методов и формирующих навыков у учащегося. В настоящее время Республика Казахстан как молодое независимое государство перестраивает все аспекты общественной жизни, определяя собственный путь развития. В частности, возрастает социальная роль учителя. Учитывая потребности развития, он смог самостоятельно решать требования и вопросы, связанные с образованием. Одна из важных задач в сфере образования – внедрение новых технологий обучения, информатизация образования, доступ к глобальной системе международного общения. Поиск и внедрение новых инновационных технологий обучения, направленных на удовлетворение потребностей времени и общества на высоком уровне, получили широкое распространение. За прошедшие годы время показало, что интерактивные технологии востребованы с разнообразными идеями, информацией и знаниями. Поэтому в статье особое внимание уделяется интерактивным методам обучения студентов, которые используются в моей педагогической практике. Это доказывает, что использование интерактивных методов в классе при изучении современных педагогических технологий оказывает существенное влияние на качество и увлекательность урока.

Ключевые слова: интерактивные методы; рефлексия; модуль; технология; интерактивное обучение.

Possibilities of using interactive methodology in teaching geography

Zh.Kabulova¹, K.Tleubergenova¹, G.Abdikarimova²

¹Kazakh National Women's Pedagogical University

²Abai Kazakh National Pedagogical University

(Almaty, Kazakhstan)

Abstract

The article considers the features of the types of interactive methods and the possibility of their use in geography lessons. The importance of methods and formative skills in the student is emphasized. At present, the Republic of Kazakhstan, as a young independent state, is reorganizing all aspects of public life, defining its own path of development. In particular, the social role of the teacher is growing. Taking into account the development needs, it was able to independently address the requirements and issues related to education. One of the important tasks in the field of education is the introduction of new learning technologies, informatization of education, access to the global system of international communication. The search for and implementation of new innovative learning technologies aimed at meeting the needs of time and society at a high level has become widespread. Over the years, time has shown that interactive technologies are in demand with a variety of ideas, information and knowledge. Therefore, the article focuses on the interactive methods of teaching students, which are used in my pedagogical practice. It proves that the use of interactive methods in the classroom in the study of modern pedagogical technologies has a significant impact on the quality and fun of the lesson.

Keywords: interactive methods; reflection; module; technology; interactive learning.

Редакцияға 12.06.2020 қабылданды.